

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060301

DOM
2020-12-18
Stockholm

Mål nr
M 6672-20 och
M 6673-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-05-18 i mål nr M 3944-19 och M 3445-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Skåne län

Motparter

1. Myndighetsnämnden för miljö och byggnad i Skurups kommun

2. MG

3. PG

SAKEN

Strandskyddsdispens gällande fastigheten XX i Skurups kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Myndighetsnämnden för miljö och byggnad i Skurups kommuns beslut om tomtplatsavgränsning den 18 maj 2017, dnr MOB 2017.7, § 82.

Dok.Id 1647229

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

BAKGRUND

Nämnden beslutade den 18 maj 2017 att bevilja strandskyddsdispens för att riva ett befintligt hus samt uppföra ett nytt bostadshus på fastigheten XX i Skurups kommun. I samband därmed fastställde nämnden en tomtplatsavgränsning om 3 150 m². MG och PG överklagade beslutet i fråga om tomtplatsavgränsningen och nämnden omprövade då sitt beslut i denna del och fastställde i ett beslut den 18 januari 2018 att tomtplatsavgränsningen i stället skulle omfatta ca 5 200 m². Länsstyrelsen beslutade att med stöd av 19 kap. 3 § miljöbalken ta upp nämndens omprövningsbeslut till överprövning.

Länsstyrelsen handlade överklagandet och den egeninitierade överprövningen i två separata ärenden och beslutade att dels upphäva nämndens omprövningsbeslut och fastställa den ursprungliga tomtplatsavgränsningen, dels avslå MG och PG överklagande av det ursprungliga beslutet.

MG och PG överklagade länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen som upphävde länsstyrelsens båda beslut och fastställde nämndens omprövningsbeslut där tomtplatsavgränsningen bestämdes till 5 200 m².

Länsstyrelsen har nu överklagat mark- och miljödomstolens avgörande.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Skåne län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa länsstyrelsens beslut, alternativt visa målet åter till nämnden eller mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

Myndighetsnämnden för miljö och byggnad i Skurups kommun samt **MG** och **PG** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har till stöd för sin talan i allt väsentligt anfört samma omständigheter som i underinstanserna. Parterna har gett in viss kompletterande utredning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är endast vilken omfattning tomtplatsavgränsningen ska få. Mark- och miljööverdomstolen anser sig ha förutsättningar att slutligt avgöra denna fråga, varför det saknas skäl att återförvisa målet.

För att tomtplatsavgränsningen ska kunna bestämmas på det sätt som mark- och miljödomstolen har gjort krävs att MG och PG kan visa att hela det omstridda området kontinuerligt har ingått i en etablerad hemfridszon från tiden före den 1 juli 1975 fram tills idag. Det är ostridigt i målet att huvudbyggnaden på fastigheten användes både för caféverksamhet och som bostad mellan 1994 och 2008, då de tidigare ägarna flyttade till ett nybyggt hus på grannfastigheten. Från och med 2008 och fram till att MG och PG flyttade in i huset i augusti 2015 användes inte huset som bostad utan endast som caféverksamhet. En byggnad som används för caféverksamhet genererar ingen hemfridszon och området kring huset har följaktligen varit tillgängligt för allmänheten under sju års tid. Det saknas under dessa förhållanden skäl att frånga den tomtplatsavgränsning som nämnden ursprungligen beslutade. Överklagandet ska således bifallas.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsråden Margaretha Gistorp och Ralf Järtelius samt hovrättsassessorn Erik Stålhammar, referent.

Föredragande har varit Lena Lidmark.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-05-18
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3445-19 och
M 3944-19

PARTER

Klagande

1. MG

2. PG

Motpart

1. Skurups kommun

2. Länsstyrelsen i Skåne län

ÖVERKLAGADE BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut från den 3 juni 2019 i ärende nr 505-4044-2019 och 526-2795-2018, se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens gällande fastigheten XX, Skurups kommun.

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Länsstyrelsen i Skåne läns beslut från den 3 juni 2019 (Dnr 526-2795-2018) och fastställer Myndighetsnämnden för miljö och byggnad i Skurups kommuns beslut från den 18 januari 2018 (dnr 2017:0070) såsom tomtplatsen har avgränsats och markerats med snedstreckat raster på karta, se domsbilaga 2.

BAKGRUND

Myndighetsnämnden i Skurups kommun (nämnden) beslutade den 18 maj 2017 att bevilja strandskyddsdispens för att riva ett enbostadshus samt att uppföra ett nytt bostadshus på samma plats. En tomtplatsavgränsning på 3 150 m² gjordes.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) beslutade den 8 juni 2017 att inte överpröva kommunens beslut enligt 19 kap. 3 § miljöbalken (dnr 526-14508-2017).

MG och PG överklagade nämndens beslut och yrkade att länsstyrelsen skulle ändra detta på så sätt att tomtplatsavgränsningen utökades till 7 300 m². Med anledning av detta omprövade nämnden den 18 januari 2018 sitt tidigare beslut (dnr 2017:0070) och utökade tomtplatsen till ca 5 200 m².

MG och PG överklagade nämndens omprövningsbeslut till länsstyrelsen och vidhöll sitt tidigare yrkande.

Den 3 juni 2019 beslutade länsstyrelsen i ärendet dnr 526-2795-2018 att med stöd av 19 kap. 3 § miljöbalken upphäva nämndens omprövningsbeslut. Samma dag beslutade länsstyrelsen i ärendet dnr 505-4044-2019 att avslå överklagandet från MG och PG av kommunens ursprungliga beslut.

MG och PG har nu till mark- och miljödomstolen överklagat länsstyrelsens beslut att upphäva nämndens omprövningsbeslut. De har även överklagat länsstyrelsens beslut att avslå deras överklagande av det ursprungliga beslutet.

YRKANDEN M.M.

MG och **PG** (klagandena) har slutligen yrkat att länsstyrelsens beslut ändras på så sätt att tomtplatsavgränsningen bestäms i enlighet med nämndens omprövningsbeslut från den 18 januari 2018 i ärendet (dnr 2017:0070). Som grund för sina yrkanden har klagandena anfört i huvudsak följande.

Klagandena önskar att riva en del av ett hus och bygga upp det igen. Det nya huset blir ca 1 m bredare och 1 m högre än det nuvarande. Tomten är enligt Lantmäteriet ca 12 800 kvadratmeter och ungefär 40 % av den är öppen för allmänheten söder om Kustvägen. Tomten är vid tomtgränsen omgärdad av häckar, trädrådor och staket sedan tidigt 1900-tal. Klagandena hänvisar även till sitt tidigare överklagande till Länsstyrelsen från den 20 maj 2017.

Nämnden har i sitt beslut från den 18 maj 2017 meddelat dispens från strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 18 b § miljöbalken för rivning av del av hus och uppförande av ny del av hus. Som villkor gäller att endast en del av fastigheten får tas i anspråk som tomtplats och hemfridszon, vilket innebär att den är nedskuren i norr och i öster.

Klagandena är missnöjda med nämndens handläggning av ärendet och menar att denna inte gått rätt till. Då nämnden besökte XX upptäckte den att deras beslut från den 18 maj 2017 inte stämde överens med verkligheten.

Enligt klagandena finns det ingen gång mellan grusplan och ån, eftersom en trädrådor och hemfridszonerna för klagandenas och en intilliggande fastighet förhindrar passage. Infarten till grusplanen och ca 40 % av själva grusplanen ligger utanför strandskyddsområde. Klagandenas fastighet är den enda på ca 2 km längs med ån och norr om fastigheten råder allemansrätt eftersom Abbekås golfbana ligger där. Allmänheten hindras alltså inte på något sätt från att röra sig längs med ån. Klagandena anger vidare att de planerar att bygga ett garage på den del av grusplanen som inte är belägen inom strandskyddat område. Tomten har öppna ytor, vilket föranleder en större tomtplatsavgränsning. En tomtplatsavgränsning om 3 150 m² är orimligt liten och man har här lagt för stor vikt vid allmänhetens intresse då hela tomten är ca 12 800 m². En 10 m bred korridor längs med ån ger full tillgång till ån för allmänheten. Klagandena avser även att återställa grannens fruktodling på grusplanen.

Nämnden omprövade beslutet till att den del av fastigheten norr om Kustvägen och väster om trädridån mot grusplanen får tas i anspråk som tomtplats och hemfridszon med hänsyn till 10 m från ån. Nämnden antog och bifogade en skrivelse från presidiet som ett beslut till länsstyrelsen.

Klagandena hänvisar till en 40 år gammal karta på Lantmäteriets hemsida, på vilken man enligt klagandena ser tydligt att hela XX norr om vägen utgörs av trädgård. Klagandena menar att kartan visar på att tomten används som trädgård/-tomtplats/hemfridszon.

Klagandena anser att länsstyrelsens beslut från den 3 juni 2019 är otydligt vad avser tomtplatsavgränsningen. Klagandena undrar vidare om länsstyrelsen har blandat ihop omprövningsbeslutet med själva beslutet. Dessutom verkar länsstyrelsen i sitt beslut ta hänsyn till att caféverksamhet har bedrivits på fastigheten i många år, vilket klagandena inte anser bör ligga till grund för beslutet. Rekordomsättningen för verksamheten har dessutom varit ca 1 500 000 kronor, vilket inte utgör en omfattande verksamhet. Klagandenas fastighet har alltid varit en bostad och en 220-fastighet, där en del av fastigheten använts som sommarkafé med begränsade öppettider.

Vidare har länsstyrelsen angett att klagandenas hus är ett fritidshus, vilket inte stämmer. Klagandena har ansökt om att riva och bygga upp en del av en fastighet som är en åretruntbostad, för att använda denna som åretruntbostad. För åretruntbostäder finns inga rekommendationer för hur stor eller liten en tomtplats bör vara.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) har beretts tillfälle att yttra sig i målet och anfört i huvudsak följande.

Vad klagandena har framfört har inte tillfört någon ny omständighet som föranleder länsstyrelsen att göra en annan bedömning än den som gjorts i det överklagade beslutet. Länsstyrelsen avstyrker därför bifall till överklagandet.

Det domstolen nu har att ta ställning till är om tomtplatsen ska inkludera de norra delarna av fastigheten eller inte. Området är ca 1700 m².

Utöver detta lämnar länsstyrelsen följande synpunkter. En tomt är det område där markägaren kan hävda en privat hemfridszon eller trädgård, och där allmänheten inte har rätt att vistas. Vanligtvis utgörs tomten av området närmast bostadshuset. Byggnaden som ska ersättas i det aktuella ärendet har använts till caféverksamhet och har med detta sedan tidigare, enligt länsstyrelsen, ingen hemfridszon. Vid beslut om tomtplats utgår länsstyrelsen från vilket område som utgör hemfridszon och naturliga gränser i terrängen. En häck som går norr om den befintliga byggnaden (4 – 8 m ifrån byggnaden) utgör den naturliga avgränsningen i detta ärende. Vid en dispens om att uppföra ett bostadshus på platsen anser länsstyrelsen att det är skäligt att en större tomtplats beviljas utifrån byggnadens hemfridszon. Länsstyrelsen motsätter sig dock att denna tomtplats ska utökas ytterligare, då det norra området aldrig utgjort tomt.

Klagandena har framfört att den norra delen av fastigheten inte är av vikt för allmänheten då området inte går att nå utan att passera hemfridszonen. Länsstyrelsen motsätter sig detta. Den norra delen av fastigheten nås från norr, dels längs med ån, dels från golfbanan. Båda dessa områden är allemansrättsligt tillgängliga i enlighet med vad de klagande själv har anfört. Området kan även nås ifrån fastighetens östra delar (grusplanen) som inte utgör tomtplats. Klagandena har angivit att växtligheten på platsen förhindrar passage in till det norra området. Då strandskyddet ämnar bevara strandområden på lång sikt gör växtlighet, som idag utgör ett hinder för passage, inte att området inte eventuellt går att passera eller är av betydelse för strandskyddet i framtiden.

Klagandena har framfört att fastighetens nordligaste område aldrig har använts som varken uteservering eller promenadstråk och att lekplatsen utgör ”våra barns fast monterade lekplats/klätterställning”. Länsstyrelsen motsätter sig detta. Lekplatsen har varit en del av den tidigare caféverksamheten vars uteservering bl.a. låg i de

nordliga delarna av fastigheten. Länsstyrelsen har bifogat bilder från den tidigare Kaffestugans besökare för att styrka dessa synpunkter.

Vidare anger de klagande att verksamheten som bedrivits på platsen varit av mindre karaktär och endast öppet på sommaren. Länsstyrelsen motsätter sig detta då Mossby kaffestuga var ett mycket känt och populärt besöksmål som funnits på platsen i mer än 25 år. Verksamheten har tagit emot busslaster med besökare och haft öppet året runt, under sommaren alla veckans dagar och under lågsäsongen öppet helger eller vid bokning. Länsstyrelsen har bifogat bilder från Kaffestugans besökare, som även visar verksamhetens omfattning.

Klagandena har anfört och bifogat bilder från ekonomiska kartan där området runt bebyggelsen på fastigheten är utmärkt som trädgård. Med detta menas, enligt länsstyrelsen, trädgårdsodling (fruktodling/grönsaksodling). Som stöd för detta har klagandena själv uppgett att området tidigare utgjorts av GB fruktodling. På den ekonomiska kartan kan man även se att omgivande fält/åkrar är utmärkta som trädgård.

Skivarpsåns mynning är skyddad för sina visuella värden genom landskapsbildskydd samt är utpekad i länsstyrelsens naturvårdsprogram för dess naturvärden. Länsstyrelsen anser att en omfattande tomtplats på 4 900 m², som klagandena yrkar på, skulle ha en negativ påverkan på dessa värden och inskränka på allmänhetens tillgång till allemansrättslig tillgänglig mark samt strida mot syftet med strandskyddet, att bevara områdena för växter och djur.

Sammanfattningsvis anser länsstyrelsen att klagandena inte visat på att området i de norra delarna av fastigheten historiskt varit ianspråktaget som tomt eller angivit särskilda skäl till att detta området i framtiden ska utgöra privat område. Länsstyrelsen anser inte att en tomtplats på 3150 m² är oskäligt liten och anser att en utökning av tomtplatsen i norr skulle strida mot syftena med strandskyddet.

Länsstyrelsen i Skåne län har yttrat sig efter att domstolen hållit syn i målen och anfört i huvudsak följande.

Vid synen angav MG att hela området norr om vägen har utgjort trädgård sedan 1910-talet. Länsstyrelsen motsatte sig detta vid synen och hänvisade då till ett flygfoto från 1965. Länsstyrelsen har undersökt grunddata för när fotogra-fiet är taget, vilket visat sig vara 1957. Fotografiet visar att innergården samt väster om innergården utgjorde tomt medan resterande område utgjordes av trädplantering. Länsstyrelsen vill med detta visa att området inte utgjort trädgård sedan huset upp-fördes, som klagandena uppgett. Länsstyrelsen har bifogat flygfotografiet till sitt yttrande och markerat det område som den anser inte ska utgöra tomtplats.

Klagandena har inte genom dokumentation styrkt att det berörda området sedan tidigare varit lagligt ianspråktaget som tomtplats/hemfridszon till ett bostadshus. Den norra huskroppen har utgjort caféverksamhet sedan minst 25 år tillbaka. År 2008 utökade de förra ägarna sin verksamhet genom att även göra den östra huskroppen samt innergården, som tidigare varit privat område, till att vara en del av verksamheten. Detta styrks genom handlingar som de förra ägarna lämnat in till länsstyrelsen i samband med att ett nytt bostadshus byggdes på parkeringen till Kaffestugan. Området i norr har inte utgjort ett privat område och länsstyrelsen anser att en tomtplats på 4 900 m² skulle innebära att mer mark än vad som krävs för ändamålet tas i anspråk inom det skyddade området.

Nämnden tycks i sin prövning inte ha beaktat den ändrade användningen av fastig-heten som rivningen och nybyggnationen innebär, utan hanterat tomtplatsavgräns-ningen som om fastigheten redan idag vore en privat trädgård till ett bostadshus, vilket enligt länsstyrelsens mening är uppenbart felaktigt.

Länsstyrelsen vill även göra domstolen uppmärksam på att staketet inte följer fastighetsgränsen i den nordvästliga delen av fastigheten. Området norr om staketet utgör naturmark som inte utgör/utgjort tomt eller varit del av caféverksamheten.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen kan inledningsvis konstatera att det är ostridigt i målet att det föreligger särskilda skäl för att bevilja dispens från strandskyddsbestämmelserna med anledning av uppförandet av ett nytt bostadshus. Det domstolen har att ta ställning till är hur stor del av fastigheten som kan anses vara lagligen ianspråktagen och hur stort område som kan avsättas som tomtplats för det nya bostadshuset och därmed undantas från strandskyddet. Avgörande för denna bedömning blir frågan om vilken storlek på tomtplats som kan anses vara förenlig med strandskyddets syften enligt 7 kap. 26 § miljöbalken för Skivarpsån.

Domstolen noterar inledningsvis att länsstyrelsen i sitt beslut angett arealen på den utökade tomtplatsen till 8 400 m². Länsstyrelsen har sedermera i skriftväxlingen angett arealen till ca 4 900 m². Enligt domstolens bedömning är arealen så som den avgränsats på karta i nämndens omprövningsbeslut ca 5 200 m². Länsstyrelsen har i sitt beslut även hänvisat till Naturvårdsverkets och Boverkets vägledning om strandskydd, varvid framgår att en fritidshustomt inte bör överstiga 1500 - 2000 m² men att rekommendationer avseende permanentboende saknas. Det framgår emellertid även att förhållandena på platsen måste vägas in.

Mark- och miljödomstolen har hållit syn på fastigheten XX. Vid synen kunde domstolen konstatera att den del av fastigheten som länsstyrelsen anser är allemansrättsligt tillgänglig avgränsas mot Abbekås golfbana av ett staket, som enligt klagandena uppfördes 1912. Uppgiften har inte motbevisats av länsstyrelsen. Ett staket finns på samma plats idag. Området har tidigare varit bevuxet av äppleträd, men utgörs nu av en gräsmatta. Det befintliga bostadshuset har under en period i sen tid använts som kafé. Länsstyrelsen har gjort gällande att det är förhållandena som rått vid bedrivande av kaféverksamheten som ska vara avgörande för bedömningen och om området då varit tillgängligt för allmänheten. Domstolen delar inte denna bedömning. Det faktum att en fastighetsägare bedriver kaféverksamhet varvid besökande gäster kan nyttja trädgården är enligt domstolen inte liktydigt med

att området blir allemansrättsligt tillgängligt. Såvitt framkommit av utredningen har byggnaden och tidigare ägare av kaférestaurangen – utan erinran från länsstyrelsen – under lång tid utnyttjat hela det stängslade området som tomtplats. Detta talar för att hela det stängslade området även nu ska godtas som tomtplats och inte begränsas på sätt som länsstyrelsen gör gällande. Länsstyrelsen har vidare hävdat att gränsen mellan tomtplatsen för det befintliga huset och det allemansrättsligt tillgängliga området idag skulle utgöras av den häck belägen ca 4 – 8 m norr om bostadshusets fasad. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning utgör häcken snarare en avgränsning för en berså eller stenlagd uteplats och inte en naturlig avgränsning av en hemfridszon. Med beaktande av förhållandena på platsen och mot bakgrund av utredningen i målet anser domstolen att det omtvistade området har varit ianspråktaget som trädgård, tomt och hemfridszon sedan tiden före strandskyddets införande. Nämndens beslut om att undanhålla en zon om 10 m utmed Skivarpsån är enligt domstolens bedömning med hänsyn till topografin och vegetationen på platsen tillräckligt för att tillgodose syftet med strandskyddet i det aktuella området.

Mot denna bakgrund upphäver mark- och miljödomstolen länsstyrelsens överprövningsbeslut och fastställer nämndens omprövningsbeslut rörande tomtplatsen så som den har avgränsats och markerats med snedstreckat raster på kartan, se domsbilaga 2.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-02)

Överklagande senast den 8 juni 2020.

Cecilia Giese Hagberg

I domstolens avgörande har rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson deltagit. Föredragande har varit tingsnotarien Sara Engström Bubenko.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.